

AKTIVA A JEJICH STRUKTURA, OCEŇOVÁNÍ

5.6 KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK – podstata, charakteristika, oceňování, postupy účtování, vykazování v rozvaze

Krátkodobý finanční majetek je ten, u něhož má účetní jednotka záměr jej držet, obchodovat s ním, využívat ho po dobu jednoho roku a dobu kratší než jeden rok. Předpokládá tedy, že jí přinese užitky v podobě úroků a zisky z jeho prodeje. Jinak jej využívá k zajištění své činnosti, tzn. k úhradám závazků, které jí vznikají, získává jej od svých obchodních partnerů výměnou (platbou) za produkty, které jim poskytuje.

Základní druhy krátkodobého finančního majetku

Peněžní prostředky

Peněžní prostředky, kterými účetní jednotka disponuje, může mít v různých formách a v různých měnách. Peněžní prostředky jsou buď k dispozici v hotovosti – v pokladně účetní jednotky nebo na bankovních účtech.

Ceniny

Jsou považovány za krátkodobý finanční majetek, který se vyznačuje vysokou likviditou, tj. rychlou přeměnou na peníze. Svoji povahou se blíží peněžním prostředkům, neboť v určitém slova smyslu ceniny peníze nahrazují. Mezi ceniny patří poštovní známky, dálniční kupóny, kolky, telefonní karty, karty na odběr pohonných hmot,

stravenky do provozoven veřejného stravování, předplacené jízdenky na hromadnou dopravu aj.

Krátkodobé cenné papíry a podíly (akcie, zatímní listy...)

Krátkodobým finančním majetkem se akcie stávají tehdy, jestliže s nimi účetní jednotka obchoduje; obchodování se uskutečňuje buď na organizovaném (veřejném) kapitálovém trhu nebo na neveřejném kapitálovém trhu; v účetnictví se pak tyto akcie označují střechším pojmem „majetkové cenné papíry k obchodování“, rozhodující tedy není, na jakém trhu je s cennými papíry obchodováno, ale že je účetní jednotka určila k obchodování s cílem dosahovat zisk z cenových rozdílů v krátkodobém horizontu, nejvýše dvanáct měsíců; do krátkodobého finančního majetku se zahrnují také vlastní akcie, které účetní jednotka z různých důvodů dočasně drží.

Obdobně jako s akciemi se v účetnictví zachází s podíly v jiných obchodních společnostech než je akciová společnost (resp. s.r.o.), ty však nejsou cenným papírem => zatímní listy, poukázky na akcie, opční listy, šeky, náložní, skladištní a skladové listy, dluhopisy, směnky.

Oceňování krátkodobého finančního majetku

Oceňování se liší podle okamžiku, ke kterému o KFM účtujeme:

a) účtování k okamžiku vzniku účetního případu:

jmenovitá hodnota – peněžní prostředky, ceny
pořizovací cena – cenné papíry

b) účtování k rozvahovému dni (přecenění):

reálná hodnota – obchodovatelné cenné papíry, ostatní cenné papíry, tzv. realizovatelné cenné papíry

Postupy účtování krátkodobého finančního majetku

Peněžní prostředky a ceniny

Účtová skupina 21 – peníze. Tato účtová skupina umožňuje, aby v ní bylo účtováno o stavu a pohybu peněz jak tuzemské měny, tak i měn cizích (valut). V této účtové skupině bude zřejmě účtováno i o šecích, poukázkách přijatých k zúčtování (např. na odběr zboží nebo služeb) jako platební prostředky. Peníze v pokladně nesmí být nahrazovány stvrzenkami a všechny výdaje a příjmy peněz musí být řádně zaúčtovány. Součástí pokladní hotovosti jsou i nasáčkované výplaty, pokud nebyly předány v den výplaty příjemcům a depozita (úschovy peněz). Placení v hotovosti je v současnosti omezeno limitem 15 000 EUR v průběhu jednoho kalendářního dne stejné osobě.

Pro účetní jednotku je významné, aby určila hmotně odpovědného pracovníka za peněžní prostředky v pokladně a sepsala s ním dohodu o hmotné odpovědnosti za svěřené peněžní prostředky. Pokladník vede pokladní knihu, manipuluje s peněžními prostředky, provádí po skončení pokladních hodin přepočítání (fyzickou inventuru) peněz a porovnává je se zůstatkem vykázaným v pokladní knize. Případné zjištění rozdílů (pokladní schodek nebo přebytek) musí být přešetřeny a

záznamy v pokladní knize musí být uvedeny do souladu se skutečností.

Porovnání účetního stavu a skutečného stavu peněžních prostředků je nezbytné provést minimálně v rámci inventarizace pro potřeby účetní závěrky. Inventarizační rozdíl, který představuje schodek se vyúčtuje v účetním období, za nějž se inventarizace provádí, na vrub finančních nákladů, tj. na vrub účtu 569 - manka a škody na finančním majetku. V případě, že má účetní jednotka sepsanou dohodu o hmotné odpovědnosti, může předepsat schodek k úhradě odpovědné osobě. Vzniká tedy pohledávka za touto osobou o níž lze účtovat na vrub účtu 335 – pohledávky za zaměstnanci a ve prospěch účtu 668 – ostatní finanční výnosy.

Konečný zůstatek peněžních prostředků v cizí měně je nutné k rozvahovému dni přepočítat kurzem platným pro tento den, který vyhlašuje ČNB, a vzniklé kursové rozdíly zaúčtovat na vrub finančních nákladů nebo ve prospěch finančních výnosů.

Účtová skupina 22 – peníze v bankách (221 – bankovní účty); účtová skupina 23 – krátkodobé úvěry.

Úroky za uložené finanční prostředky, které představují výnos, se účtují ve prospěch účtu 662 – úroky. Za úkony (jako je provedení plateb, zasílání výpisů) banka účtuje poplatky, které slouží k úhradě nákladů spojených s uskutečněním příslušných operací. Jedná se o finanční nákladů – účet 568 – ostatní finanční náklady.

Úroky za půjčené finanční prostředky – účet 562 – úroky.

Krátkodobé bankovní úvěry a eskontní úvěry

Krátkodobý bankovní úvěr – doba splatnosti do jednoho roku

Eskontní úvěr – účetní jednotka může postoupit bance směnku před její splatností, na níž je uvedena jako směnečný věřitel. Banka odkoupí směnku splatnou v budoucnosti po srážce diskontu za dobu ode dne eskontu do dne splatnosti směnky.

Peníze na cestě – účet 261; používá se k překlenutí časového nesouladu mezi pohyby peněz a vystavováním, resp. obdržením příslušných účetních dokladů.

Ceniny – účet 213

Nákup cenin se účtuje podle výdajového pokladního dokladu nebo na základě účetního dokladu vydaného dodavatelem. Výdej cenin, pokud došlo ke spotřebě, se zaúčtuje souvztažně na nákladový účet, který by měl svým druhem odpovídat druhu služby, poplatku, účelu, k jakému byla cenina využita. V některých případech se výdej cenin zaměstnanci zaznamenává jako pohledávka, na účtu 335 – pohledávky za zaměstnanci a teprve poté se účtuje o faktické spotřebě na vrub příslušných nákladů.

Účtování stravenek

Účetní jednotka prodává stravenky do provozoven veřejného stravování nakoupené od různých obchodních partnerů svým zaměstnancům, přičemž se částečně podílí na jejich úhradě. Částku až do výše 55 % z hodnoty stravenek (ceny jednoho jídla) může zaměstnancům

účetní jednotka poskytnout, tato částka je pro ni daňově uznaným provozním nákladem, který patří vzhledem ke svému charakteru do účtové skupiny 52 – osobní náklady, 527 – zákonné sociální náklady. Pokud přispívá účetní jednotka nad tuto hranici určenou zákonem o daních z příjmů, pak jde z hlediska účetnictví rovněž o náklad, ale účtovaný jako daňově neuznatelný (účet 528 – ostatní sociální náklady). Rozdíl mezi poskytnutou úhradou účetní jednotkou a hodnotou stravenky platí zaměstnanec, a proto se účtuje o pohledávce vůči němu (335 – pohledávky za zaměstnanci).

Krátkodobé cenné papíry

Jsou charakterizovány zejména jejich obchodovatelností, až již na veřejném nebo neveřejném trhu, rychlou přeměnou na peněžní prostředky a splatností nebo dobou držení do jednoho roku ode dne nákupu. O tomto majetku se účtuje v účtové skupině 25 – krátkodobý finanční majetek.

Účet 251 – majetkové cenné papíry k obchodování => akcie, s nimiž se obchoduje na veřejném i neveřejném trhu. Cílem je dosáhnout zisk z cenových rozdílů v krátkodobém horizontu (max. 1 rok). Jejich pořízení lze zaúčtovat nejprve na kalkulačním účet, na němž se vytváří pořizovací cena, která zahrnuje vedle ceny pořízení i přímé náklady s pořízením související (odměny makléřům, poradcům, burzám...). Poté se cenný papír převádí v pořizovací ceně na příslušný účet. K rozvahovému dni nutno přecenit na reálnou hodnotu. Rozdíl mezi pořizovací cenou a reálnou hodnotou se

promítne ve finančních nákladech nebo výnosech (účetové skupiny 56, 66)

Účet 252 – vlastní akcie a vlastní obchodní podíly

Obchodní společnost může mít po určitou dobu k dispozici akcie, které emitovala, nebo vlastní podíly. Tato situace nastává proto, že například akciová společnost:

- stahuje akcie od akcionářů, aby je vyměnila za akcie s jinou jmenovitou hodnotou
- má záměr snížit základní kapitál
- má záměr je prodat zaměstnancům

Ve většině případů musí účetní jednotka, drží-li vlastní akcie, vytvořit k rozvahovému dni zvláštní rezervní fond na vlastní akcie, nesmí je držet dlouhodobě. Obdobná situace je u vlastních podílů (např. u s.r.o.). O vlastních akciích a vlastních obchodních podílech se účtuje na aktivním účtu, vykazují se však v rozvaze jako korekce základního kapitálu.

Účet 253 - Dluhové cenné papíry k obchodování

Dluhové cenné papíry slouží k tomu, aby si emitent (ten, kdo je vydává) jejich prostřednictvím opatřil finanční prostředky. Pokud je s těmito dluhovými cennými papíry obchodováno na veřejném či neveřejném trhu, přistupuje se k nim v účetnictví stejně, jako k majetkovým cenným papírům k obchodování, jsou považovány za krátkodobé. K okamžiku účetního případu – pořízení se oceňují pořizovací cenou, tyto cenné papíry se obchodují, tzn. prodávají. Účetní jednotka tedy nemá záměr je držet do splatnosti, která je na nich uvedena, nýbrž je hodlá

v krátkém horizontu ne delším než jeden rok prodat. K rozvahovému dni se oceňují reálnou hodnotou, o změnách reálné hodnoty se účtuje výsledkově.

Účet 256 – dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti

Dluhový cenný papír držený do splatnosti je takový cenný papír, který má stanovenou splatnost a účetní jednotka má úmysl, záměr a schopnost držet jej do splatnosti. Je-li splatnost jeden rok a kratší, jedná se o krátkodobý dluhopis držený do splatnosti. Tento dluhopis se při pořízení oceňuje pořizovací cenou, k rozvahovému dni se neoceňuje reálnou hodnotou. Zůstává v ocenění na úrovni pořizovací ceny, která se případně koriguje o úroky.